

Photoshop failure

Dan-Liviu Boeriu, *Familia*, nr. 4, 2012

<http://danboeriu.wordpress.com/2012/05/03/un-scriitor-photoshop-failure/>

Nu-mi aduc aminte să fi fost mai entuziasmat vreodată de un volum de debut așa cum am fost citind cartea lui Mihai Mateiu, intitulată, simplu, *Oameni*. O culegere de proză scurtă, reunind 13 povestiri incitante, chiar dacă aparent banale, într-un stil literar convingător, percutant, bine țintit și fermecător. Niciun cuvânt nelalocul lui, o frazare impecabilă, o siguranță aproape maniacală în selectarea elementului inedit, a unghiului propice dindărătul căruia puteam recrea povestea – acestea sunt, pe scurt, motivele pentru care consider *Oameni* a lui Mihai Mateiu drept cel mai puternic și convingător debut literar din ultima vreme.

Fiecare dintre cele 13 bucăți de proză scurtă prezintă succint o întâmplare izolată în destinul unor indivizi anodini, lipsiți de cea mai mică sclipire de geniu ori originalitate. Această nivelare a trăsăturilor de caracter a personajelor sale face ca oamenii lui Mihai Mateiu să devină, paradoxal, interesanți. Lupta surdă cu dezamăgirea propriei vieți, cu atât mai dureroasă cu cât este comparată cu excentricitățile unui fante bătrân („Interviul”), pierderea simțului proporțiilor („Înfrângerea”), compensarea criminală a unui eșec simbolic („Vânătorul”), caruselul halucinant al rutinei înnebunitoare („Animal”), paralela tulburătoare între traseul prestabilit, onorabil, și captivitatea animalelor la zoo („Robotul”) sunt tot atâtea ocazii pentru ca Mihai Mateiu să-și exerseze dexteritățile literar-psihologice și să ofere incipitul unor concluzii care se nasc, exclusiv, în mintea cititorului. Autorul se oprește exact în momentul în care orgoliul auctorial l-ar face pe oricare debutant să încerce o lingușire a lectorului, o complicitate cu acesta în conducerea către un final previzibil. *Sketch*-urile lui Mateiu se bucură de o elegantă simplitate lexicală, laolaltă cu o tăietură exactă a conflictului și o arhitectură perfectă a emoției.

Autorul volumului pare să înregistreze metodic felii de viață pe care le reproduce ulterior într-o formă brută, fără cosmetizări inutile. În cazul lui Mateiu, așadar, Photoshop-ul nu are niciun rost: lumea lui este atât de grăitoare de la sine, încât nu are nevoie de niciun strop de adaos pentru ca veridicitatea ei să fie păstrată intactă. Ceea ce surprinde plăcut la Mateiu este și dorința de a zugrăvi portrete pornind de la un decupaj atent al unor situații care sunt tipice pentru eroii săi, dar care, tocmai prin ciclicitatea lor, devin emblematice. Personajele

cărții sunt rareori declamative, trăsăturile lor de caracter rezultând mai degrabă din surprinderea reacțiilor și a automatismelor care le complică existența.

Consider că Mihai Mateiu a riscat enorm când a hotărât să debuteze editorial cu un volum de proză scurtă. Obtuzitatea și rezerva criticii când vine vorba despre receptarea unor astfel de culegeri l-ar fi îndemnat pe oricare „începător” să caute o metodă cu șanse mai bune de a se face auzit. Autorul, posedând o siguranță a condeiului aproape neverosimilă la un debutant, a câștigat, totuși, acest pariu. Volumul său, despre care sper că este doar primul dintr-o serie lungă de cărți care să mă bucure cel puțin la fel de mult ca *Oameni*, reprezintă o surpriză de proporții. Povestirile lui Mateiu, adevărate bijuterii literare – adoptând, pe lângă manierismul deloc epatant, mici incursiuni psihologice –, formează un volum proaspăt, revigorant, promițător și, din aceste motive, demn de toată atenția.